

PARSEK

PARADOXALNO-SEKULARNI GLAS SFERE KLUBA ZBIF

Dragi prijatelji SF-a,

Na ovaj PARSEK ste se dosta načekali. Razlozi su bili i objektivne i subjektivne prirode. Uz uobičajene poteškoće oko kašnjenja materijala, ovaj puta smo još čekali da budu gotovi i materijali za YUCON.

Osim toga, kao što vjerojatno znate, stalni urednik PARSEKA, Zoran Milović otišao je u vojsku, a meni je, iako mi je ostavio pravu hrpu materijala, ipak trebalo neko vrijeme da pohvatam sve konce.

Na moju, a i vašu sreću, Zorana su pustili iz vojske na neko vrijeme zbog zdravstvenih problema, tako da će od idućeg broja PARSEK ponovo uređivati on. Šaljite mu zato puno materijala kako bi mu posao bio što lakši, kako bi PARSEK izlazio što češće i bio što bolji!

Na da vas ja ne bih previše tupio, u ovom broju naći ćete dosta klupskih vijesti i drugih (nadam se) interesantnih članaka, pa vam sada želim ugodno čitanje, sretnu Novu godinu i da idući broj PARSEKA ne čekate tako dugo kao ovaj.

vaš (privremeni) urednik

VOL I BR 14 GOD 1980

PROSINAC

PARSEK je periodična nekomercijalna publikacija SFere, kluba prijatelja znanstvene beletristike i fantastike, Zagreb. Uređuje redakcijski kolegij članova kluba. Adresa: SFera, Ivanićgradska 41a, 41000 Zagreb. Telefon: (041) 217 122. Rukopise ne vraćamo i ne plaćamo. Stav redakcije nije nužno identičan stavu autora objavljenih priloga. Zabranjeno preštampavanje i umnožavanje bez dozvole SFere. Samo za internu upotrebu.

SADRŽAJ

Novе mape znanstvene fantastike.....	3
William Sims Bainbridge, Ph.D i Murray M. Dalziel, M.A.	
Centar.....	8
Andrija Franetović	
Skupština.....	9
Andrija Franetović	
Razgovor s Joan Vinge.....	10
Darrell Schweitzer	
Pjesme.....	15
Hrvoje Prčić i Slavoljub Mijailović	
<u>SF; knjige</u>	
Udarac tupim predmetom.....	16
Bruno Ogorelec	
<u>SF; filmovi</u>	
Pakao u svemiru.....	17
Darije Djokić	
Svjetska konvencija u Bostonu.....	18
Žiga Leskovšek	
Tko je tko u SF-u? No. 4	
Poul Anderson.....	20
Brian Ash	
Vijesti.....	21

STALNE RUBRIKE

UVODNIK.....	1
SADRŽAJ.....	2

---

glavni i odgovorni urednik: Nenad Rijavec
 lektura: Zoran Milović i Nenad Rijavec
 štampa: Nenad Rijavec

Tiraž: 150 primjeraka

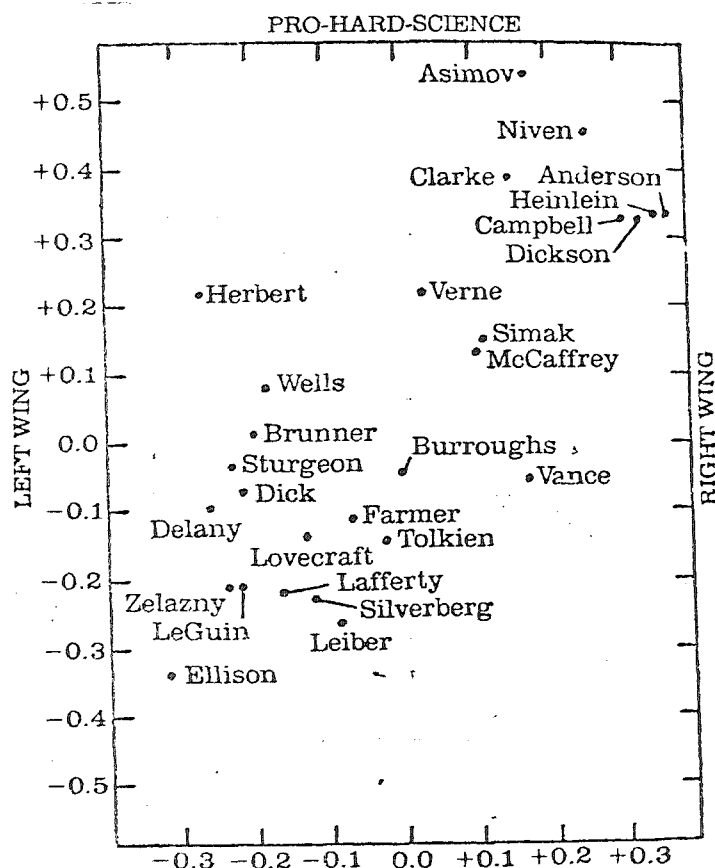

voljeti njega.

U stvari, ovih šest lista daju neku vrstu konceptualne mape autora. Zaglavlje svake liste opisuje autore s pozitivnim (+) pod njim. Autori s negativnim (-) koeficijentima na neki način su suprotni opisu u zaglavlju.

Ove tablice možemo pretvoriti u prave mape naprosto praveći grafove brojeva za bilo koja dva tipa literature. Na Slici 5 smo napravili graf političke varijable i teška nauka varijable.

Slika 5: Političko - znanstvena mapa autora

Politika je horizontalna dimenzija, s desničarima na desnoj, a ljevičarima na lijevoj strani. "Teška nauka" SF je vertikalna dimenzija, s autorima teške nauke na vrhu, a anti - teška nauka na dnu.

Primijetite da točke dvadeset i sedam autora nisu razbacane nasumično preko cijele mape. Oni formiraju dugačku skupinu koja ide od donjeg lijevog do gornjeg desnog ugla. To je grafička reprezentacija sveobuhvatne činjenice da postoji pozitivna (0.26) korelacija između politike i teške nauke. Odnos kao ovaj nikad se ne pokazuje egzaktnim. Frank Herbert je glavni izuzetak u ovom slušaju.

Takodjer smo našli jaku korelaciju (0.50) između znanstvene fantastike i mač-i-čarobnjaštva. Oba tipa su takodjer pokazala stanoviti afinitet prema užasu i kobi. Niti jedan od ova tri ne pokazuje nikakvu vezu s politikom. Dok je teška nauka bila ponešto desničarska, Novi Val je jako ljevičarski, imajući korelaciju od -0.51 sa politikom. Bez iznenađenja je negativna korelacija između teške nauke i Novog Vala (-0.25). Politika ne samo da je uzdigla svoju odvratnu glavu, nego je gurnula i priličan dio svog ljigavog tijela u svijet znanstvene fantastike.

Kao dodatak na šest tipova SF i fantastične literature, također smo pitali o nekim drugim vrstama literature. Fanovi kojima su se sviđjali "Utopistički romani i eseji" težili su sklonosti ka Silverbergu, Simak, Sturgeonu i Wellsu, a bili su jako neskloni Ann McCaffrey. Oni koji vole "avangardnu literaturu koja eksperimentira s novim stilovima" također vole Silverberga, Dicka, LeGuinovu, Farmeru, Delanya, Sturgeona, Zelaznya i Ellisona. "Literatura u vezi s negativnim utjecajem znanstvenog progresa" dobila je više nego prosječan skor od fanova Silverberga, Dicka i Ellisona. Ova četiri tipa literature su svi ljevičarski i u jakoj korelaciji s Novim Valom. Oni čine skupinu sa jakom međusobnom korelacijom i jakom vezom sa "glavnom strujom" ne-SF književnosti. "Glavna struja" sama po sebi nije ljevičarska. Novi Val izgleda kao centar skupine, a drugi tipovi stvarno opisuju nekoliko aspekata Novog Vala.

Postoji određena sumnja o tome što je stvarno SF Novog Vala. Kad je Harlan Ellison oglasio svijetu Novi Val u svojoj antologiji *Dangerous Visions* (1967) želio je napraviti revoluciju "usmjerenu tome da prodrma malo stvari. Proizašla je iz potrebe za novim formama, novim stilovima, novim izazovima literature našeg vremena." Svi od naših autora Novog Vala osim Ursule LeGuin bili su uključeni u *DANGEROUS VISIONS*, ali Asimov, Niven, Leiber, Anderson i Sturgeon su također bili tamo. Bili smo u mogućnosti da vidimo kojih su godina trideset i dva autora iz antologije prvi puta objavili u SF magazini. Prosjek je 1954., što je značilo da većina autora nisu bili NOVI VAL niti 1967. godine! Ellison je želio da stari i novi autori eksperimentiraju sa *NOVIM STILOVIMA*, što je u mnogim slučajevima značilo uvođenje suvremenih stilova iz drugih grana literature. Tako Novi Val ne znači nove autore, a ne mora značiti ni nove stilove. Možda samo znači isticanje stanovitih stilova novih za SF, ali uobičajenih drugdje. Možda znači literaturu koja sadrži mišljenja do sada neuobičajena u SF-u. U svakom slučaju, nezavisno od Ellisonovog inzistiranja da je Novi Val dobra stvar, ispitanici našeg upitnika manje su ga voljeli nego tešku nauku ili druge vrste SF-a.

James Blish, autor blizak tradiciji teške nauke, rekao je da se Novi Val sastoji od slijedećih elemenata:

(1) Veliko proširenje na probleme sadašnjosti, kao što je prenaseljenost, rasizam, zagađivanje i vijetnamski rat, ponekad samo vrlo malo zamaskirani u SF zamke; (2) Veliko proširenje u načinu na koji je priča ispričana, ponekad skoro do isključivanja njezinog predmeta uz pridruživanje posudjenih oruđa starih u glavnoj struji, ali novih za znanstvenu fantastiku, takvih kao što je struja svijesti, dadaizam, tipografski trikovi, otvoreni seks, žuta knjiga učasa i nepristojne riječi; (3) Veliko pozivanje da je ovo smjer kojim znanstvena fantastika mora ići i da su svi drugi praktični oblici u ovoj oblasti fossilizirani; (4) Neki potpuno novi i vrijedni eksperimenti ukopani u blato.

Izgleda da su naši nalazi potpuno na liniji s ovim što je Blish rekao. Novi Val izražava mnoge od socijalnih težnji političke ljevice. Može se opisati kao avangardna literatura koja eksperimentira s novim stilovima. Novi Val često spekulira o utopijskim snovima ili mogućim štetnim efektima znanstvenog i tehnološkog progresa. Na neki način, Novi Val je usko povezan sa stilovima pisanja koji se uče na univerzitetima ili koji se često zovu "Glavna struja".

SF magazini

Drugi način da se skicira ova oblast je da se usporede karakteristike i čitateljstvo raznih SF magazina. Oni se znatno razlikuju po izdavačkim politikama, stilovima i reputacijama.

U jednom pitanju smo tražili od ispitanika da rangiraju glavne SF magazine, da kažu koji je njihov najomiljeniji, koji je drugi po redu itd..

Neki su najviše voljeli *ANALOG*, dok su drugi izabrali *FANTASY & SCIENCE FICTION*. Naravno, *ANALOG* se mnogo bolje prodaje nego *F&SF*. Ali pri nagradnim glasanjima, u SF dogovaranjima, kao i u našem upitniku oba uvijek dolaze blizu. To pokazuje znatnu razliku između prosječnog SF čitaoca i samostalnijeg zadržtog FANA. Čitaoci traže *ANALOG*, dok fanovi pojedinačno traže obamagazina.

Postoje znatne razlike između ANALOG i F&SF fanova. Ljudi čiji je omiljeni magazin ANALOG obično više vole teška nauka SF, a manje traže druge tipove. Politički, čitaoci ANALOGA su uglavnom konzervativci, dok su grupa F&SF uglavnom liberali, ali oba magazina imaju podršku u cijelom tom spektru. Fanova koji su rekli da se bave tehničkim zanimanjima bilo je 56% među fanovima ANALOGA, ali samo 46% među fanovima F&SF. Pristalice ANALOGA prije su mogli vidjeti UFO barem jednom u životu i više se izjašnjavaju da su zadovoljni budućnošću kojoj su orenuti oni i njihove porodice. Ne pitajte nas što te dvije činjnice znače!

Kontingent F&SF više voli Novi Val i sve vrste literature u vezi s njim. Oni nemaju monopol u tome, jer fanovi AMAZING STORIES i drugi možda jednako osjećaju. F&SF fanovi također daju veliki skor znanstvenoj fantaziji i užasu i kobi. Drugim riječima, fanovi ANALOGA vole tešku nauku, općenito najomiljeniji stil, dok F&SF fanovi traže sve drugo.

Prikaz autora

Naša studija nije bila ograničena na pitanja u vezi s mišljenjima i sklonostima. Otkrili smo sve vrste čudnih činjenica o fanovima i stvarima koje ih inspiriraju da vole različite autore i stilove. Na primjer, studenti vole Heinleina i Ellisona više nego prosječno, a Vancea i McCaffrey manje. Ženski fanovi više nego muški vole McCaffrey i mač-i-čarobnjaštvo SF. Ali radije nego da lovimo slučajne nalaze, ilustrirajmo SF koristeći najčistije i najdirektnije podatke koje imamo - sklonosti prema autorima.

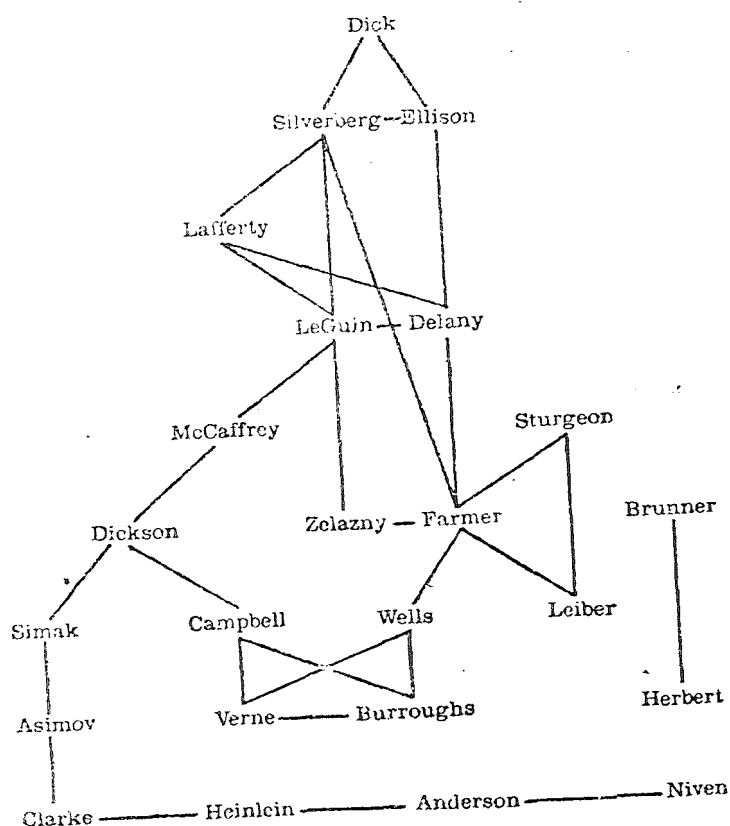
Korelirali smo svakog od dvadeset i sedam autora sa dvadeset i šest ostalih, dobivajući 27 x 26 tabelu sa 702 koeficijenta korelacije. (stvarno, ima ih s a m o 351 jer dolaze u simetričnim parovima). Naravno, ovakovu tablicu čovjek ne može u cjelosti sagledati. Neki njeni dijelovi dovoljno su laki za čitanje, ali tablica sadrži previše podataka da bi bila pregledna kao cjelina. Pregledavajući je otkrivamo, na primjer, da fanovi koji vole Harlana Ellisona, također su za Silverberga, Dicka, LeGuinovu i Delaney. Oni koji vole Andersona skloni su Nivenu i Heinleinu. Primijetili bismo da kada govorimo o "svidjanju" ili "sklonosti" ne koristimo te termine u baš svakodnevnom smislu. Kad kažemo da fan voli Ellisona, mislimo na to da on voli Ellisona više nego prosječni fan, ali ne mislimo da ga voli više nego većinu drugih autora. Izbjegli smo ekstremno tehnički jezik u ovom članku, pa prihvaćamo rizik da ponekad kažemo nešto što baš ne mislimo.

Kao i veći dio sociologije, ovaj je članak pomalo nespretan i ponešto neprecizan kako bi izbjegao ovo ili ono.

Naša tablica korelacije može se koristiti kao vodič čitatelja. Recimo da je vaš prijatelj upravo započeo čitati znanstvenu fantastiku. Završio je čitanje Andersonove knjige i ona mu se veoma svidjela. Vi mu možete dati dvije vrste objektivnih savjeta. Prvo, pokažite mu sliku 1 (PARSEK 13) i svjete mu da pokuša sa najomiljenijim autorima sa vrha liste. Drugo, pogledajte u našu tablicu korelacija (koja je prevelika da se ovdje objavi) i recite mu da proba Nivena i Heinleina jer su oni ponešto slični Andersonu.

Slika 5 uveliko je simplificirana verzija naše velike tablice dana u obliku dijagrama. Predstavlja sve korelacije od 0.30 ili više kao prave linije koje povezuju autore koji su uspoređivani. Duljine i smjerovi linija nemaju značaja. Obratite pažnju samo na to koje autore povezuju. Lovecraft, Tolkien i Vance nisu prikazani jer nisu u bliskoj vezi s drugim autorima. Brunner i Herbert povezani su samo jedan s drugim. Ako volite Brunnera volite Herberta i vice versa. Ako volite Clarkea, onda sigurno volite Asimova i Heinleina. Ako volite Silverberga, sigurno volite i Laffertya, LeGuinovu, Farmera, Ellisona i Dicka.

Slika 6: Značajne korelacije među autorima

Zaključak

Naš kompjuter napravio je mnogo više mapa znanstvene fantastike, dovoljno za mali atlas, neke koje koriste komplicirane matematičke tehnike: faktorsku analizu, analizu sličnih matrica i višedimenzionalne poredke. Ali čini se da smo već postigli svoj cilj: standardne tehnike sociološkog pregleda mogu se koristiti za pravljenje pouzdatih mapa znanstvene fantastike ili bilo koje druge vrste literature. Kad socijalni znanstvenici objašnjavaju svoje nalaze javnosti, oni hodaju po nesigurnom nategnutom užetu. Ako nalazi imaju previše smisla, ljudi će reći "O, pa mi smo TO već znali. Baš mi je to neko dostignuće!". Ako su nalazi čudni i iznenađujuć, ljudi u njih neće vjerovati. Ispada da nas wrag odnese bez obzira na rezultate.

Mnogi od rezultata koje smo ovdje prezentirali imat će smisla za čitaoce znanstvene fantastike. Nadamo se da će vam ta činjenica dati stanovito povjerenje u naše metode. Možda je također uspjeh i što upitnici mogu dobiti ogromnu količinu neočekivanih informacija kad se podvrgnu znanstvenoj analizi.

Pregledi socijalne znanosti nisu samo glasanja poduzet da se nadje za koje će kandidate glasati prosječni Amerikanac. Oni se mogu koristiti da otkriju skrivene odnose između psiholoških i kulturnih varijabli, da se skiciraju i čak objasne važni ali opskurni socijalni odnosi. Možda svatko zna da politika igra ulogu u pisanju znanstvene fantastike, ali sad vidimo da je to velika uloga. Ljudi nisu potpuno slobodni da odluče koje će autore voljeti. Njihove pozadine i općenita mišljenja guraju ih u jednom prije nego u drugom smjeru.

U drugom upitniku pitali smo fanove da li se slažu ili ne sa sljedećim stavom: "Upitnici ovoga tipa valjano su oruđe socijalno-znanstvenog istraživanja." Odgovor je bio kladan. Prosječni je fan bio upravo na trećini puta od "indiferentan" do "ponalo se slažen". Radikalni fanovi su bili najnepovjerljiviji prema upitniku, dok su umjereni imali više vjere u njega. Vidite! Čak i stav prema sociologiji može se sociološki analizirati. Nećemo predviđati kojim čitaocima će se svidjeti ovaj članak. Naši nalazi su korisni. Napravili smo nove mape znanstvene fantastike.

GENTAR

Vjerujem da će sve one članove koji žive izvan Zagreba, a ne mogu prisustvovati našim sastancima, zanimati nešto o Centru za kulturu Peščenica, instituciji u kojoj Klub djeluje i s kojom već niz godina suradjuje.

U ono vrijeme, nakon osnutka (1975-6), kada je SFera brojila još relativno malo članova, stiskali smo se nekako u jednoj maloj prostoriji Astronautičko Raketnog Kluba Zagreb, čekajući na bolje dane. Kako nas je bilo sve više, naše su programske ambicije rasle. Trebalo je naći bolji smještaj! Nakon podužeg tražanja konačno nam se pružila prilika da se preselimo u Zavod za kulturu i obrazovanje općine Peščenica (danas: Društveni dom Peščenica u kojem djeluje Centar za kulturu). Ovdje smo naišli na pogodne tehničke uvjete, pa smo mogli otpočeti s relativno redovitim davanjem programa, ovisno o financijskoj situaciji i trenutno raspoloživim prostorima.

Društveni dom raspolaže kazališnom, odnosno kino dvoranom i koncertnom salom u kojoj se, ako i u kazališnom predvorju, održavaju naši sastanci. Osim toga klub koristi ove prostore za filmske tribine i druga predavanja, a u koncertnoj sali kao i u posebnoj maloj galeriji priređuje izložbe radova svojih članova i izložbe knjiga. Poslijednja je održana u lipnju ove godine.

Sam Centar jedna od najaktivnijih organizacija te vrste u Zagrebu, daje vrlo šarolik i sadržajan program: književne i filmske tribine, izložbe, koncerte, razgovore o raznim aktualnim problemima uz prateće manifestacije (ove godine niz programa i tribina posvećenih Godini djeteta). Nadalje, organizira jednom godišnje smotru amaterskih kazališta zagrebačke regije, s vrlo zanimljivim razgovorima (kritičkim osvrtima na predstave) koji često znaju potrajati do u sitne sate. Centar za kulturu sudjeluje i u dvama festivalima šireg značenja: Festivala kratkometražnog dokumentarnog i animiranog filma, te Smotre folkloru.

Pored programa za javnost, Društveni dom i Centar za kulturu djeluju na polju kulturne animacije i putem niza sekcija. To su: Teatar G(audeamus), folklorna sekcija, sekcija za suvremeni ples, foto klub, likovna sekcija, kino klub, ritmika, sekcija umjetničkog oblikovanja u vuni, sekcija za ikebanu i planinarska sekcija. U istom cilju ove institucije direktno (u organiziranju aktivnosti) suradjuju s RO Peščenice, a priređuju programe i u ostalim centrima širom Zagreba. Vrijedno je spomenuti i međurepubličku suradnju na tom planu između općine Peščenica (Zagreb) i općine Zvezdara (Beograd).

I na kraju ovog kratkog pregleda - još nešto! Iduće godine će SFera i Društveni dom organizirati III jugoslavensku konvenciju SF-a. Sastanak će biti popraćen bogatim programom: predavanja, film, razgovori, sajam knjiga i izložba materijala s područja SF-a. Konvencija će se održati krajem mjeseca veljače 1981. godine.

SKUPŠTINA

Skupština kluba, održana 28.X 1980., bila je u odnosu na prošlu - lipanjsku prilično burna i posebno značajna radi dva aktualna problema proteklog razdoblja: nagrade SFera i održavanja III YUCON-a.

Nakon što su podneseni izvještaji o radu predsjedništva i kluba, rezimirana je aktivnost u prošloj sezoni. Razgovaralo se o planovima za razdoblje do rujna 1981., a zaključeno je da će se o svemu detaljnije raspraviti i odlučiti na sastancima predsjedništva. Uredništvo PARSEKA preuzeo je Nenad Rijavec (zbog toga što je Zoran Milović, dosadašnji urednik, otišao u JNA), koji je iznio neke poteškoće u vezi izdavanja lista SFera (uglavnom tehničke prirode). Ostali dio skupštine ticao se pretežno nekih administrativnih problema.

Iz izvještaja o radu predsjedništva, podnesenog na skupštini, izdvajamo nešto što će, vjerujem, zanimati i obradovati naše članove. Nedavno je potpisan SAS o financiranju sa SIZ-om za kulturu općine Peščenica. Ove godine odobrena nam je svota od 20,000 dinara. Nadalje, predsjedništvo je izradilo financijski zahtjev za 1981. godinu, u visini od cca 150,000 dinara. Živi bili pa vidjeli!

Skupština je prihvatila prijedlog predsjedništva da se članarina povisi, i to za nezaposlene na 100.- din, dok će za one u radnom odnosu iznositi 150.- dinara.

Sfera - nagrada. S obzirom da su sve alternative za izradu statue, koje smo u proteklom periodu pokušali realizirati, otpale, potražili smo nove mogućnosti. Želio bih napomenuti da su razlozi odugovlačenja ovih poslova uglavnom problemi novčane prirode. Većina je ponuda pretjerano skupa (barem za naše mogućnosti), a ponegdje se radilo i o nezadovoljavajućoj kvaliteti obrade. Ipak, za izradu malih statua pronadjen je (kako izgleda) povoljan aranžman, dok će se na veliku SFeru trebati još pričekati.

Skupština je obaviještena o radu komisije za dodjelu nagrade. Izdavačima su poslana pisma sa zahtjevom za nominaciju priča. Komisija će odlučivati i na temelju sustavnog praćenja izdatih radova u ovoj godini.

Molimo sve članove da suradjuju s komisijom. Svoje prijedloge za djela koja bi ušla u uži izbor, šaljite na adresu kluba s naznakom "za nagradu".

Skupština je raspravljala i o nekim problemima u vezi YUSFO-a. Posebno je bilo govora o izradi dokumenata za ustanovljenje te, u prvo prve, SF organizacije. YUCON. Ove godine manifestacija će se održati u Društvenom domu Peščenice.

S osobljem Centra za kulturu ugovorene su prostorije, te je utvrđen datum: 28.2. i 1.3. 1981. godine. Na skupštini je izabran desetoročlani organizacioni odbor, a razmatran je i koncept programa. U toku YUCON-a priredit će se sajam knjiga i izložba radova naših članova, koja će eventualno biti otvorena i duže vrijeme. Prvi dan će se dodijeliti nagrada, nakon čega slijedi filmska tribina. Program završava razgovorima o SF-u iz razmatranjem izložbe. Za idući dan ujutro planira se osnivanje YUSFO-a, te tribina o popularizaciji SF-a i sustavnom djelovanju na polju podizanja kvalitete u nas prezentiranih sadržaja.

Skupština je završila rad razmatranjem nekih prijedloga o organiziranju programa na drugim područjima grada, te o gostovanjima van Zagreba.

RAZGOVOR S

JOAN VINCE

P: Da li ste ikada vidjeli SF kao polje u kojemu dominiraju muškarci?

O: Mislim da je svaka žena koja se bavila SF-om osjetila kako je to polje u kojemu dominiraju muškarci. Mislim da se u 70 - tim godinama stvar radikalno promijenila. Uticaj ženskog pokreta na društvo jako se odrazio na SF. Prihvatanje žena pisaca od strane publike bilo je veoma dobro. To me je veoma impresioniralo jer sama SF dugo smatrala bastionom muškaraca. Muškarci su bili glavni junaci a muškarci su se bavili i pisanjem. Žene koje su htjele pisati morale su se često skrivati iza muških imena. Mislim da je U. LeGuin probila led, postala ve- lika kao pisac i prokrčila put ostalim ženama piscima. Sada je SF vjerojatno je- dno od polja u kojem su muškarci i žene najizjednačeniji. To je veoma zahvalno. Čini mi se da SF ispunjava obećanje svijetu stojeći u vrhu društvenih promjena.

P: Koliko je to uzrok, a koliko posljedica? Znam da bismo, kada bismo išli unatrag po SF magazinima, mogli pronaći i žene pisce. Claire Winger-Harris najra- nije je ime kojega se mogu sjetiti.

O: Pa, bilo je uvijek žena koje su pisale pod ženskim imenima, ali nikada nisu uspjele kao što su uspjeli muškarci. Čini mi se da nije istina kada se kaže da žene u prošlosti nisu čitale SF, jer ja sama čitam SF zadnjih 15 godina, a i s- ve moje prijateljice su same otkrile SF i čitale ga. Znam mnogo ljudi čije su majke uživale u SF-u. Njihova braća kupovala bi stare SF magazine, a one bi ih potajno čitale. Mislim da je postojala velika, skrivena ženska publika. Ipak se o tome nije mnogo pričalo. Nisam se mnogo bavila "fandomom" pa ne znam koliki je dio ženski. Čini mi se da to nije bio veliki dio, ali je zato bio veoma aktivan. Mislim da povećanje ženske publike, te pojava žena koje dobro pišu SF znači da je uvijek postojala jedna grupa žena koju je zanimao SF.

P: Jedini zabilježeni slučaj diskriminacije bila je izjava H. Gernsbacha da žene nisu u stanju pisati SF, a koji je kasnije, na svoje iznenađenje, otkrio da je Leslie F. Stone čije je priče kupovao zapravo žena. Da li će sa ženom koja danas počne pisati SF postupati drugačije nego sa muškim piscem?

O: Ne bih rekla. Mislim da ima svega nekoliko ljudi, jedan posebno čije ime ne- ću spomenuti, koji bi prije umrli nego kupili priču od žene. Ipak, općenito u- zevši, mislim da čak i oni koji nisu u vrhu podrške ženama sada shvaćaju da je dobra priča dobra priča, bez obzira tko ju je napisao. Danas poslati bilo kome izdavaču priču sa ženskim potpisom ne može naškoditi. U slučaju magazina OMNI , može i koristiti.

U zadnje je vrijeme bio gaf ne objaviti ženskog pisca. Bilo je i mnogo antolo- gija žena pisaca. Možda se čak i pretjeralo u tome, što nije dobro. S druge stra- ne, omogućilo se čitaocima da vide da i žene mogu pisati dobar SF. Mislim da će se, kada jednom budu prihvaćene, stvari smiriti i te će biti uspostavljen status quo u kojem će i jedni i drugi biti podjednako prihvaćeni. Mislim da se u ovom momentu upravo dešava.

P: Čini mi se da je nešto od toga pokušaj ulaska na druge tržišta. Feministička knjiga čini kategoriju za sebe, a isto tako i SF. Netko se pokušava ugurati i u jednu i u drugu publiku.

O: Pa, moglo bi se reći da jedan mali postotak SF-a pisanog od žena ima femini- stičku orjenataciju, ali ipak mislim da je većina pisaca kao što su U. LeGuin , V. McIntyre i mnoge ostale, uključujući i mene, uglavnom humanistički, a ne fe-

ministrički nastrojena. Mislim da je većina žena koja piše primarno zainteresirana za SF. Neke od njih možda žele prikazati ženu u jakim ulogama, ali danas i mnogi muški pisci kao što su John Varley, Spider Robinson, pišu o jakim ženama. To nije stvar koja bi isključivo pripadala feminizmu. Mislim da se danas ideja SF-a kao uske kategorije širi, tako da sve više i više ljudi koji normalno ne čitaju SF, počinju da ga otkrivaju, zahvaljujući "Zvezdanim ratovima" koji su pokazali da SF nije posebno nedokučiv. Mislim da je feministički SF tek mali dio onoga što žene - pisci danas rade.

P: Što vas je zapravo privuklo SF-u?

O: Čini mi se da je to bilo radi osjećaja čudrsnosti. Prva priča koju sam pročitala bila je "Storm Over Warlock" od Andre Nortona. Kada sam bila u nižoj srednjoj školi, otkrila sam SF u trgovini na uglu i počela ga čitati. Veoma me je uzbudjivao. Mislila sam - joj pa gdje je to bilo cijelog mog života? I sama ideja da se nešto dešava na drugim svjetovima me je uzbudjivala. Zapravo nikada nisam željela pisati bilo što drugo osim SF. Volim pisati o likovima. Mnogo pišem o ljudima pa katkada pomislim - pa zašto ne pišem literaturu glavnog toka? A onda sam shvatila da to zapravo i nije radi likova. To je radi novih ideja i jedinstvenog vanzemaljskog okoliša. Ja sam, zapravo, antropolog, i antropologija me zanima koliko i SF. Volim stimulirati svoj mozak razmišljanjem sa drugačijih točki gledišta nego što je to tipični zapadnjački način razmišljanja. Zanimam me ideja da ljudi mogu funkcionirati na različite načine, a opet dobro funkcionirati. Uzbudjuje me izučavati ljude drugih kultura, kako vđje na Zemlji, tako i iz nekih drugih Svemira. To je predivno i razvija maštu. Uživam u tome. To je zapravo ono što čini SF onim što on jest i zbog čega ga ja volim.

P: Koliko daleko možete otići opisujući pozitivne vrijednosti bez negativnih, a da ne izgubite na vjerodostojnosti? Ne vidim kako bi budućnost mogla biti bilo što drugo nego borba kako bi se poboljšalo ljudsko društvo.

O: Zar mislite da je ljudski rod predodređen da ponovi sve svoje greške?

P: Ne, mislim da će izmisliti neke nove.

O: Pa, to je vjerojatno istina, i to je veoma često u SF-u, to da čovjek izmišlja nove greške, a onda pokušava da izadje na kraj s njima. Mislim da je to pokazao ekološki pokret, svaka nova stvar je povezana sa starim stvarima, a pored toga stvara nove efekte koje nitko nije mogao niti zamisliti. Naravno, nemožete stvoriti priču iz utopije u kojoj je sve savršeno i u kojoj se ništa ne događa. Nemožete izbjeći sukobe kada pišete o budućnosti. Jedno od uzbudjenja budućnosti je i to što sadrži neočekivane stvari, a vi ste njihov gospodar i stvoritelj.

P: Znam da se to ne može svesti na jednostavnu formulu, ali kako stvarate priču?

O: Upotrebljavam svoje znanje iz antropologije, stvorim etnografiju, okvir u koji smjestim fizičku okolinu, njihovu ekonomiju, religiju. Zatim, često upotrebljavam dijelove jednog društva pa ih kombiniram s drugim društvom. Npr. kastiški sistem sa imperijalističkom ekonomijom. Možete ih složiti tako da stvorite društva koja nisu postojala na Zemlji, ali su prepoznatljiva prosječnom čitaocu. Stvaram ih od početka, misleći na razne faktore koji mogu djelovati na jednu grupu ljudi.

Poznavanje antropologije pomaže u tome. To je jedna od stvari koja me interesirala u radu U. LeGuin. Ona ima znanja iz antropologije jer su njeni roditelji bili poznati u tom polju. To se može vidjeti u načinu na koji ona stvara svoje mitologije i strana društva i kako oni utječu na svoju okolinu. Mislim da me je najviše veselilo stvaranje novih društava. Iz njih onda vađim likove od kojih gradim priču.

Naravno, na vrhu svega se nalazi zaplet, ali za mene stvaranje okoline za priču predstavlja najvažniji dio posla.

P: Kada ste počeli sa pisanjem, da li ste prvo imali okolinu pa o njoj pisali priču ili ste prvo imali priču, a zatim ste se koristili svojom sposobnošću da stvorite okolinu?

O: Pa, ispočetka nisam mnogo obraćala pažnju na predradnje. Krenula bih od jedne, osnovne, premise i ne bih mnogo pisala o detaljima. Što bih dulje radila stvararala bih i više detalja. Kasnije sam primijetila da je lakše pisati kada se razmišlja ispred vremena priče. Inače se kadkada mora stati usred pisanja i razmišljati. Kada se planira štediti se vrijeme, a i čini se posao jednostavnijim. Nikada na početku pisanja nemam sve određeno unaprijed, ali što imam više detalja to lakše napredujem u pisanju.

P: Da li obično imate skicu za zaplet?

O: Da, uglavnom da. U najmanju ruku imam glavne likove i okoline, te osnovni sudij karaktera. Uglavnom znam početak i kraj priče a, ovisno o njenoj dužini, i razne glavne događaje tokom nje. Znam za neke pisce koji do zadnjeg detalja sve isplaniraju i to me zapanjuje. Ne mogu si zamisliti kako im to sve uspijeva. Ali uglavnom imam skicu u klasičnoj formi. Razmišljam o romanu koji sam upravo završila, za koji sam mislila da će biti 200 strana dugačak, a ispao je 600 str. Mislila sam da imam sve ključne momente priče kada sam započela sa pisanjem, ali kako je priča tekla bilo ih je sve više i više. Na kraju je ispao bolji nego što sam u početku zamišljala. Priče i likovi kadkada uistinu počinju živjeti svojim životom i to me veseli. Prije sam bila zabrinuta kada sam radila skicu razmišljajući o tome kako bi ta skica mogla ograničiti moju kreativnost jednom kada priča počne rasti. Bojala sam se da će mi suviše detaljna skica oduzeti onu spontanost koja se javlja kada pišem. Ipak, čak ni vrlo detaljna skica ne može spriječiti iznenađenja i spontanost je uvijek tu. Skica je kao rešetka oko koje se penje loza. Mislim da je ona vrlo korisna i da ne može spriječiti spontanost.

P: Da li vam se ikada desilo da ste na pola puta otkrili da vam se priča za 180° razlikuje od skice?

O: Hvala Bogu, mislim da mi se to nikada nije desilo. Ali često mi se zna desiti da svijet, kada ga stavim na papir, ne izgleda onako kako sam ga zamislila. To izgleda kao kada nešto gledate sa i bez povećala.

Mislim da mi je priča "Kristalni brod" jedna od takvih. Ispala je na kraju mnogo dulja nego što sam je ja bila zamislila i vrlo jaki lik nezemaljskog bića postao je glavni lik u njoj te je tako priča ispala kompleksnija nego što sam je ja zamislila. Tada sam imala poteškoća da je završim jer je ona krenula drugim pravcem. Ali, uglavnom mi se to ne dešava, uglavnom završim onako kao sam zamislila na početku.

P: Nisu li i takve odbjegle priče poučne?

O: Da, svakako. Sve dok priča ne odbije da se završi mislim da je to pučna stvar. Čak i ako je nikada ne prodate ona je dobra jer pomoću nje shvatite gdje ste pogriješili pa možete izbjeći istu stvar u budućnosti. Iznenadjujuće je kada priča krene drugačije nego što ste si zamislili. Ipak, to ne mora značiti da je priča loša i da je niste trebali pisati. Ne smijete joj zamjerati što je oživjela. To je i dio uzbudjenja koje prati pisanje. Slično je i kada se čita tuđa priča. Uvijek je užitivanje razmišljati kako će priča skrenuti. To pomaže da se shvati kako radi vaš mozak.

P: Kakav je to novi roman od 600 str. koji ste spomenuli?

O: Roman se zove "Sniježna kraljica", a DEL ga upravo otkriva. Djelomično se bazira na istoimenoj priči Hansa Christiana Andersena. Snimljen je jedan zgodan crtani film na tu temu koji me jako zabavio pa sam pomislila da bi bilo zgodno to uzeti za jednu SF storiju. Ja sam i vršila istraživanja mitologija koja su dio antropologije i sa zanimanjem sam pročitala "Bijelu božicu" R. Gravesa koja se velikim dijelom bavi kultom rasta, religijom Velike Božice i kako je ta religija utjecala na razne keltske, grčke i bliskoistočne mitologije. Mitološki elementi odgovaraju vrlo dobro "Sniježnoj kraljici" jer su u biti mnoge bajke i priče degenerirana mitologija. Kada krenete u evropsku mitologiju otkrijete da postoje vrlo velike sličnosti. Počela sam raditi na njima uključujući ih u SF - "Sniježna kraljica" je zapravo SF priča ali ima i mitološke elemente te se nadam da se može čitati na više nivoa, ovisno što čitalac želi izvuci iz nje.

Znala sam da će mi trebati mnogo likova da bih opisala sve različite kulture u romanu, ali sam počela tek sa osnovnim. Računala sam da će se drugi pojaviti tokom pisanja i bila sam u pravu. Međutim, pojavljivali su se sve noviji i noviji likovi i kao posljedica toga roman se odužio na 600 strana. Na kraju sam bila vrlo zadovoljna iako mi se neko vrijeme činilo da je priča van kontrole. I-pak se sve dobro završilo i sve individualne priče su se složile u logičan kraj.

P: Da li ste ikada poželjeli da napišete knjigu prave mitološke fantastike?

O: Da, zapravo čekam na inspiraciju. Mnogo uživam u fantastici. Zapravo, upravo sada radim na "fantasy" priči koju ću razviti u roman. Priča će biti početak romana. To neće biti neko remek-djelo, ali se nadam da će ispasti dobra avanturistička zabava u "fantasy" okolišu.

Radi se o društvu koje se može pretvoriti u životinje - čovjek koji se pretvara u jednoroga umjesto u vuka, između ostalih. Želim da jednog dana napišem trilogiju u koju bih unijela mitologiju koju sam pročitala. Nemam nekih želja da pišem izvan SF i fantasy polja, ali sam jednako zainteresirana za oba.

P: Kakav fantasy vas interesira?

O: Pa, skoro sav, sa izuzetkom Gor - serije i sličnih, posebno je dobar Tolkien. Mislim da se danas na fantasy polju najbolje piše.

Ima i dosta novih imena. E. Lynn piše trilogiju, a isto i D. Duane, i očekujem da će obje biti dobre. Čitala sam SF E. Lynn i mislim da će njena fantasy biti dobra.

P: To nas vraća na početak. Zašto u fantasy polju, kada ga se uspoređi sa SF ima više žena? Većina boljih pisaca su žene.

O: Ne znam. Znam da smo jednom na jednoj panel-diskusiji govorili o tome. Mislim da je to zbog predrasuda da se muškarci trebaju više baviti tehnikom pa su oni više i pisali SF. Rijeka je ponijela žene prema fantasy pričama. One su omogućavale slobodu mašte, a nisu zahtijevale tehničko znanje. Sada mi je jasno da su žene talentirane kao i muškarci. Mislim da je stvar kulture koja odvraća žene od pisanja SF na fantasy.

Mislim da će u budućnosti biti više muškaraca koji će pisati u oba polja. Mnogi to već čine, P. Anderson, L. Niven, G. Dickson na primjer.

P: Zanimljivo je da je ženska dominacija na tom polju suvremena stvar. U prošlosti je to, gotovo isključivo, bila muška teritorija. Nema niti jedne žene-pisaca koja bi se približila napr. Tolkienu ili Picku ili lordu Dunsanyu. Žene koje su pisale u to doba su zaboravljene. Da li mislite da je došlo do nekave nagle promjene u zadnjih 15 godina?

O: Ne znam. Mislim da bi to moglo biti zbog promjena u društvu. Žene se bave karijerama. Tehnička strana SF je zapravo suvremena stvar te je ženama i dalje lakše da pišu fantasy.

S druge strane, nema niti mnogo muškaraca koji se mogu mjeriti s Tolkienom. Nigdje drugdje se svi ne slažu tako kao kada se kaže da Tolkien stoji za glavu i ramena viši od bilo koga drugog u tom polju. Čak i ako uzmemo da je to samo radi toga što je on bio prvi koji je stvorio takvu epsku fantasy storiju.

P: Hvala vam, Joan Winge.

Preuzeto iz SFR. Vodio Darrell Schweitzer. Preveo Darije Djokić.

PJESME

C I V I L I Z A C I J A

Lutam izgubljen u ponoru brojeva
 misli blude po bjelini
 zamrljih osjećanja
 koja lete put pakla
 napadana eskadrama robota
 Utopljen u salu automatike
 ugušen u džunglama pustinje duha
 zaslijepljen treperenjem signalnih sunaca
 rastavljam se na dijelove
 ja - posljednji šimpanzo.

Hrvoje Prčić

Š U M O V I V A S I O N E

Sećam se divnih zvezdanih noći
 sećam se kasnih večernjih sati
 Nebeski svode prostoru života
 osećam sjaj u mojim očima
 i ljubav zvezda koje se pale.

o
 Svemir, osut draguljima
 što kao vizije dalekih svetova
 trepere u ovoj noći,
 svemir, ogrnut velom tajni
 što širi sreću, ljubav, dobrotu
 u ovoj svetloj zvezdanoj romansi.

o
 Ne znam hoću li u ovoj noći
 shvatiti poruke razuma dalekih eona,
 ne znam hoću li svojim mislima
 dosegnuti granice neprojenih svetova,
 ili ću čuti šapat tišine - večne samoće.

o

Tiho po nebeskom svodu
 pale se meteori
 kao varnica života
 daleko negde iza mrtvog Plutona
 u smiraj dana bezbrojnih galaksija.

Vi, koje moje oči ne mogu da vide,
 ali osedaaju kroz svaki kristal svojih pore,
 vi, daleki stanovnici kosmičkih odiseja
 dajte nam poruku najlepši šum,
 i jedan treptaj cele Vasione.

Slavoljub Mijailović

SF; knjige

UDARAC TUPIM PREDMETOM

(Larry Niven i Jerry Pournelle: "Luciferov bat" (Lucifer's Hammer), roman, Futura Publications LTD., London 1978.)

Ako ste gledali film "Pakleni toranj" i nije vam se svidio, nemojte čitati "Luciferov bat". Niven i Pournelle, tandem superzvijezda znanstvene fantastike posljednjih godina, očito su njime namjeravali namlatiti puno para uz malo truda. Na pisali su neku vrstu "Paklenog tornja", ali u mnogo većem mjerilu (ovaj puta ja cijeli svijet u opasnosti) i s drugačijim strašilom (u Zemlju udara veliki komet i opustošuje veći dio naseljenog svijeta). Još da je to prvi roman na temu globalne katastrofe, hajde-že, bio bi počnošljiva razbibriga, ali nakon tucet boljih pokušaja prije njih, Niven i Pournelle su zaslužili packe po prstima.

Na čak 630 strana preživakavaju davno iskorištene ideje, bez trenutka originalnosti, pa se kao najbolji dio knjižurine doimaju dijelovi koji uopće nisu iz njihova pera - citati koje su odabrali za uvod u svako poglavlje. Likovi, fabula, ideje, zapleti, međuljudski odnosi, sve je uzeto iz magazina standardnih literarnih rezervnih dijelova namijenjenih spektaklima tipa "Ralja", "Aerodroma", ili naravno "Paklenog tornja". Jedno!

Čak je i najodvratnija ideja romana - o urbanim crncima koji nakon propasti civilizacije počinju prakticirati ljudožderstvo (valjda zato što im je u krvi, što li?) - posuđjena iz "Farnhamovog posjeda" (Farnham's Freehold) R. A. Heinleina, što vrlo nespreno. Heinlein bar uspijeva pobuditi gadjenje; Niven i Pournelle te dosadu.

Čini se da, usprkos dvama vrlo uspješnim romanima pisanim u kooperaciji, Pournelle malo po malo kvvari inače imaginativnog i često duhovitog Nivena - u ovom je primjeru pisanje otprilike na nivou romana koje je Pournelle stvarao samostalno. Nakon spektakularnog "Trunka u Božijem oku" (The Mote in God's Eye) i zapanjujućeg "Inferna" (Inferno), "Luciferov bat" je spektakularno i zapanjujuće loš.

Na moju žalost, u nastojanju da se izvuče lova i od publike koju inače ne privlači njihov uobičajeni žanr, na knjizi nema ni traga inače obaveznoj oznaci "Science Fiction". Tako su mi oduzeli zadovoljstvo da im na kraju zamjerim da roman, zapravo, uopće nije znanstvena fantastika, već je samo zamaskiran u njeno vanjsko rublje. I dobro je što se ne deklarira kao znanstvena fantastika - možda ga se nitko neće usuditi svrstati među (mnogobrojne) argumente u prilog tezi da je znanstvena fantastika ionako književni otpad.

B.O.

SF; filmovi

PAKAO U SVEMIRU

Nemojte se uplašiti. To je samo naslov koji su naši vrlo distributeri dali novoj space-operi mnogo prozaičnijeg naslova "STAR CRASH". Sa "Zvijezdanim ratovima" započeo je bum onoga što se danas naziva Science fantasy, bajke pričane SF jezikom. I tako se serija nastavlja ovom američko-talijansko-francusko-njemačkom koprodukcijom. To jest: Talijani su sve napravili, a ostali su dali dovoljno novaca da se početni skromni projekt pretvori u pravi mali spektakl. Režiser Luigi Cozzi, koji je bio prisiljen za špicu filma prekrstiti se u Lewis Coates, počeo je rad na projektu koji je trebao biti isključivo djelo talijanske filmske industrije, ali su američki producenti praktički odkupili film ogromnim svotama dolara. Skloni smo povjerovati da je to filmu samo pomoglo. Armando Valcauda pobrinuo se za specijalne efekte za koje se tvrdi da su nešto najbolje što je do sada napravljeno kod naših susjeda. S obzirom da je on do sada radio i na filmovima Sinbadove serije možemo očekivati nešto malo bolje trikove nego što smo ih tako vidjeli.

Film duguje mnogo toga svojim prethodnicima te vrste pa je u neku ruku i logični nastavak i razvoj tog trenda. Nema smisla prepričavati sadržaj jer bi to oduzelo mnogo vremena ali i uživanja pri gledanju. Ipak, ukratko kažemo: glavni junak je super-zgodna, super-sposobna djevojka imenom Stella Star (oh), najbolji pilot Galaksije koja se, kao profesijom, bavi kontrabandom (t.j. šverca). Nju i njezinog nezemaljskog prijatelja, također obdarenog na razne načine, zarobi policija Zvijezdanog Imperatora i pošalje ih na robiju. Ipak, isti taj Zvijezdani Imperator ih oslobadja da bi im dao zadatak od posebne važnosti: pronaći izgubljeni ponos Svemirske Mornarice - brod "Murray Leinster" (oh,oh) koji se izgubio na jednoj tajnoj ultra-važnoj misiji noseći sa sobom Princa Prestolonasljednika (oh, oh,oh). Stella sa svojim pomoćnicima kreće u potragu na novom brodu - Svemirskom Sokolu (ovdje mi je ponestalo uzdaha). Pilotirajući od planete do planete prola-

ze kroz kojekakve poteškoće da bi konačno pali u ruke Gospodaru Saveza Mračnih Planeta, onom istom koji je uništio "Murray Leinster" i zarobio Princa. Njegov je naum da, koristeći njih kao mamce, postavi klopku Imperatoru, nakon čega bi on postao gospodar Galaksije. Zarth Arh (hm), jer mu je to ime, uspijeva u naumu. Na njegovu planetu Arrakis (hm,hm) stiže u svom ogromnom admiralskom brodu Imperator i nasjeda triku: cijela planeta će eksplodirati, a oni više nemaju vremena za bijeg.

Nastavak ćete vidjeti u kinu.

Iako su scenario, režija, scenografija i specijalni efekti talijanski, glumci su anglosaksonci. Glavnu ulogu tumači Caroline Munro koja se izgleda specijalizira za takve uloge. Gledali smo je kao djevojku sa tetoviranim okom i "Sinbad i tigrovo oko", a oni sa boljim pamćenjem sjetit će se je kao pilota helikoptera u "Špijun koji me volio". Ostale njene filmove nismo kod nas imali prilike vidjeti. Svi njezini mogući nedostaci gube se pri pogledu na njen stas ali i njenu spremnost (sada već legendarnu) da snima i najteže scene. Tako ju je režiser vu - kao kroz močvare rijeke Po, valjao po snijegu, potakao u živi pijesak te držao satima obješenu naglavačke. Moram priznati da jedva čekam da vidim film.

Njenog prijatelja sa nadnaravnim moćima igra kvalitetni i mladi američki glumac Marjoe Gortner kojeg se sjećamo kao fanatičnog vojnika iz spektakla "Zemljotres".

Kako svaki takav film ima i po jednog izuzetnog glumca čiji je zadatak da nosi zastavu te profesije, producenti su se potrudili da dovedu Christophera Plummera, čovjeka stare garde (Vojvoda od Wellingtona iz "Waterloo"). Za njega možemo biti sigurni da je obavio dobar posao.

I tako, kada se budete htjeli dobro odmoriti pogledajte kako izgleda "Pakao u svemiru"!

D.Đ.

(Opaska urednika: PARSEK je trebao izaći prije nego što se u našim kinima pojavio "Pakao u svemiru". No kako smo mi zakasnili i "Pakao u svemiru" već igra, ako nije i odigrao, čitaocima se pruža prilika da usporede ovu prognozu sa stvarnim sadržajem filma.)

SVJETSKA KONVEN- CIJA U BOSTONU

Jedan od važnijih događaja u svijetu znanstvene fantastike su svjetski SF kongresi koje organiziraju ljubitelji te vrste umjetnosti svake godine. Prvi je kongres bio organiziran već 1939. godine u New Yorku sa 120 prisutnih. Privlačnost tih kongresa bila su projekcije SF filmova, koje su do danas ostale obavezni dio programa. Program obuhvaća različite diskusije i predavanja ljudi koji se SF-om bave profesionalno, ili amatera koji se ističu svojom aktivnošću. Predavanja su tematski vrlo raznolika, jer predavači govore o najnovijim saznanjima u znanosti, historiji SF kongresa, svojim spisateljskim pokušajima itd. Banketi i maskerade doprinose tome da se sudionici bolje upoznaju. Program redovito obuhvaća i dražbe rijetkih SF knjiga ili ilustracija.

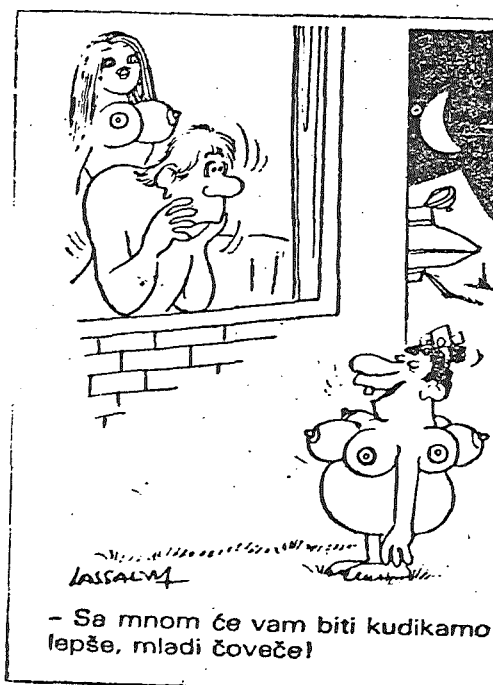
Jedan od najopipljivijih rezultata tih kongresa su nagrade koje učesnici dodjeljuju najuspješnijim SF dostignućima. Na svjetskim kongresima se već od 1953. godine dodjeljuje nagrada Hugo nazvana tako po jednom od pionira SF literature, Hugu Gernsbacku. Posljednji, 38. svjetski kongres održan je krajem augusta 1980., u Bostonu u SAD. Sudjelovalo je 6000 ljudi, a trajao je četiri dana. Oko 1300 učesnika izabralo je najuspješnija SF ostvarenja i podijelilo im nagrade. Nagradu za najbolji roman dobio je Arthur C. Clarke za roman "The Fountains of Paradise", kojeg je izdavačko poduzeće "Jugoslavija" u biblioteci "Kentaur" izdalo pod naslovom "Rajski vodoskoci" Barry Longyear, kojemu je posebna komisija dodijelila nagradu John W. Campbell za najboljeg novog autora SF proze, primio je Huga za novelu "Enemy Mine". George R.R. Martin, majstor kratke SF proze, kojeg odlikuje pjesnički jezik, sposobnost bogatih opisa prirode i duboko doživljavanje pojedinih zgoda, dobio je čak dvije nagrade. Učesnici konvencije dodijelili su Huga novelici "Sandkings" i priči "The Way of Cross and Dragon". Nagradu za najuspješniji SF film godine primio je film "Alien" kojega smo kod nas već vodjeli pod naslovom "Osmi putnik". U tom filmu, koji se u mnogim aspektima jako približava filmovima strave i užasa, ističu se prije svega zamisli i scene švicarskog slikara fantastične umjetnosti H. R. Giger. Njega možemo karakterizirati kao slikara fantastičnih i mračnih prizora, u njegovim djelima se prepliću tehnologija i seks, a smrt i degeneriranost su neumitni pratitelji njegovog pogleda na svijet.

George H. Scithers primio je Huga kao urednik SF revije "Isaac Asimov's Science Fiction Magazine". Ta revija je u svijetu osobito popularna među mladim čitaocima, jer u većoj mjeri objavljuje avanturističku SF prozu manjih pretenzija.

Na kraju spomenimo još nagrade koje su bile dodijeljene likovnim umjetnicima. Za najboljeg profesionalnog SF ilustratora bio je izabran Michael Whelan, za najboljeg amatera Alexis Gilliland, mladi ilustrator crnog humora koji redovito objavljuje u mnogim revijama posvećenim svijetu SF-a. Gilliland je kako kvalitetom, tako i svojom tematskom opredijeljenošću vrlo sličan već slavnom Gahanu Wilsonu, koji je prije svega poznat po stalnim ilustracijama crnog humora u mjesečniku "Playboy".

Po mišljenju mnogih učesnika, ovo je bio jedan od najbolje organiziranih kongresa do sada. Naredni, 39. svjetski SF kongres održat će se od trećeg do sedmog septembra 1981. godine u Denveru.

Ž. L.

- Sa mnom će vam biti kudikamo
lepše, mladi čoveče!

TKO JE TKO

U SF-U? No.4

POUL

ANDERSON

Poul William Anderson, plodan, često hvaljen američki pisac, dobitnik je i mnogih nagrada. Rodjen je 1926. u Pensylvaniji. Akademsku titulu stiče diplomirajući fiziku na univerzitetu Minnesote 1948. Kao poziv odabrao je, međutim, pisanje - i to ne samo uobičajene nego i povijesne beletristike. Na polju SF-a prvi put se pojavio s pričom "Tomorrow's Children" objavljenom u "Astoundingu" (1947), kasnije ukonponiranoj u roman "Twilight World" (1961). Od tog vremena neprekidno piše stvorivši izuzetno veliki opus.

Jedinstvenost i svestranost sadržaja njegovih djela, karakteriziranih realističkim pristupom i jednostavnim stilom, učinili su ga popularnim kao pisca SF-a. Na tom je području izvršio znatan utjecaj - posebno uvodeći nove ideje kojima pozdravlja budući napredak znanosti i tehnologije. Zapažen je kao autor nekoliko ciklusa među kojima su "Flandry" - priče o svemirskom tajnom agentu, te "Hoka" (serija ostvarena u suradnji Gordonom Dicksonom) - o inteligentnim "medvjedima". Ove posljednje sabrane su u knjizi "Earthman's Burden" (1957), a nastavljaju se u "Star Prince Charlie" (1975). Flandry saga se proteže kroz djela: "Agent of Terran Empire" (1965), "Ensign Flandry" (1966), "Flandry of Terra" (1966), "The Rebel Worlds" (1969), "A Circus of Hells" (1971) i "A Knight of Ghosts and Shadows". Ciklus kronika "Trader Nicholas Van Rijn" čine: "War of the Wing Men" (1958), "Trader to the Stars" (1964), "The Trouble Twisters" (1966) i "Satan's World" (1969); glavno lice kasnijih priča ovog ciklusa je Van Rijnov štićenik David Falkayn.

Andersonovo nordijsko porijeklo odražava se u temama nekih njegovih priča u - uključujući tu "The High Crusade" (1960) koja govori o srednjovjekovnim vitezovima i duhovitom načinu na koji su se otarasili zavojevača iz stranog svemirskog broda, te "Let the Spaceman Beware" (1963), priču o bazi za gorivo izgrađenoj na planeti koju nastanjuje civilizacija keltskog tipa. Preokupacija putovanjem kroz vrijeme prisutna je u zbirci "Time Patrol", te u romanima "The Corridors of Time" (1965), "The Dancer From Atlantis" (1972) i "There Will Be Time" (1970).

Teme o interplanetarnoj eksploataciji i kolonizaciji obradjuje u "Planet of No Return" (1956), "The Snows of Ganymede" (1958), "Orbit Unlimited" (1961), "Three Worlds To Conquer" (1964), "The Star Fox" (1965), "World Without Stars" (1966) i "Tau Zero" (1970). Posljednje djelo donosi jedan od najboljih opisa svemirskog broda u SF-u.

"After Doomsday" (1962) govori o traganju Svemirom za ljudima koji su preživjeli uništenje Zemlje.

Od ostalih značajnijih priča treba spomenuti "Brain Wave" (1954), "The Enemy Stars" (1959), "War of Two Worlds" (1959), "Shield" (1963) i "Byworlder" (1971), te zbirke "The Un-man and Other Novellas" (1962), "Time and Stars" (1964), "The Horn of Time" (1963), "Beyond the Beyond" (1969) i "The Many Worlds of Poul Anderson" (1974). Također je napisao i jedno djelo s područja popularne znanosti - "Is There Life On Other Worlds" - izdano u SAD 1963. godine.

Anderson je dobio nagradu Hugo 1961., 1964., 1969., 1972. i 1973. godine za: "The Longest Voyage", "No Truce With Kings", "The Sharing Of Flesh", "The Queen Of Air nad Darkness" (koja je dobila i NEBULU 1971.) i "Goat Song" (također NEBULA 1972.). Bio je počasni gost na svjetskoj SF konvenciji 1959. godine.

Preveo Andrija Franetović

VIJESTI

Prva vijest, pa neugodna. Na žalost, moramo objaviti da smo odustali od izdavanja "SFere", komercijalnog lista kojeg je naš klub trebao izdati. Razlog je vrlo jednostavan: dok smo pripremali prvi broj (a taj se posao grozno odužio) troškovi štampe su toliko narasli da jednostavno nemamo potrebna sredstva da počnemo, a kada bismo ih kojim slučajem i uspjeli osigurati, cijena lista bila bi neprihvatljivo velika. Ilustracije radi, samo ćemo navesti da su troškovi papira otišli za nekih 350%, a očekuje se još veće povećanje. Pretplatnicima će pretplata biti vraćena. Kako se ne bi jako ljutili na nas, i kao malu kamatu na novac koji je i pak dosta dugo ležao u klubu, poslat ćemo im probni primjerak koji smo stampali u maloj nakladi kako bismo isprobali različita rješenja u listu.

S obzirom da je klub dobio neki novac od SIZ-a, razmišljamo o doštampavanju starih brojeva PARSEKA. Molimo da članovi koji su zainteresirani za pojedine brojeve jave koji im brojevi nedostaju kako bismo im mogli poslati (kada stampamo). Neka nam se ponovo jave i oni koji su nam i prije pisali da bi željeli neke brojeve, jer na žalost nemamo kartoteku takovih zahtjeva, a nas u Zagrebu jednostavno nema dovoljno da prekopamo staru poštu unazad godinu - dvije.

Nemamo samo mi izdavačkih problema. Saznajemo da su poznati američki SF časopisi GALAXY i GALILEO pred stečajem. U koliko ih netko ne otkupi više neće izaći niti jedan broj. Upozoravamo naše članove da se stoga ne pokušavaju pretplatiti na njih jer bi to bio, kako sada stvari stoje, bačen novac.

Na NOREASCONU II, 38. svjetskoj SF konvenciji dodijeljene su slijedeće nagrade:

HUGO

NAJBOLJI ROMAN (1532 glasa)

THE FOUNTAINS OF PARADISE - Arthur C. Clarke

NAJBOLJA NOVELA (1263 glasa)

ENEMY MINE - Barry B. Longyear

22, PARSEK 14

NAJBOLJA NOVELETA (1320 glasova)

SANDKINGS - George R. R. Martin

NAJBOLJA KRATKA PRIČA (1228 glasova)

THE WAY OF CROSS AND DRAGON - George R. R. Martin

NAJBOLJA NE-FICTION KNJIGA (1406 glasova)

THE SCIENCE FICTION ENCYCLOPEDIA - urednik Peter Nicholls

NAJBOLJA DRAMATSKA PREZENTACIJA (1702 glasa)

ALIEN

NAJBOLJI PROFESIONALNI SLIKAR (1357 glasova)

Michael Whelan

NAJBOLJI PROFESIONALNI UREDNIK (1524 glasa)

George H. Scithers

NAJBOLJI FANZIN (1008 glasova)

LOCUS - urednik Charles N. Brown

NAJBOLJI FAN PISAC (384 glasa)

Bob Shaw

NAJBOLJI FAN SLIKAR (982 glasa)

Alexis Gilliland

JOHN W. CAMPBELL NAGRADA (dodjeljuje se najboljem mladom piscu)

Barry B. Longyear

NAGRADA GANDALF (za fantasy)

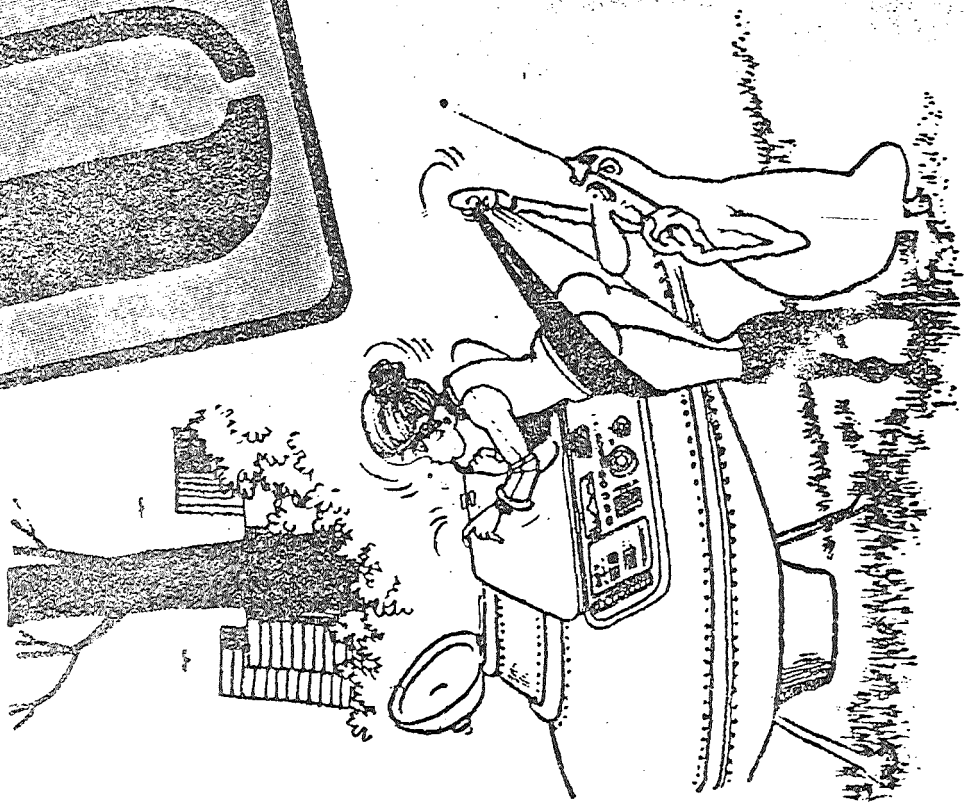
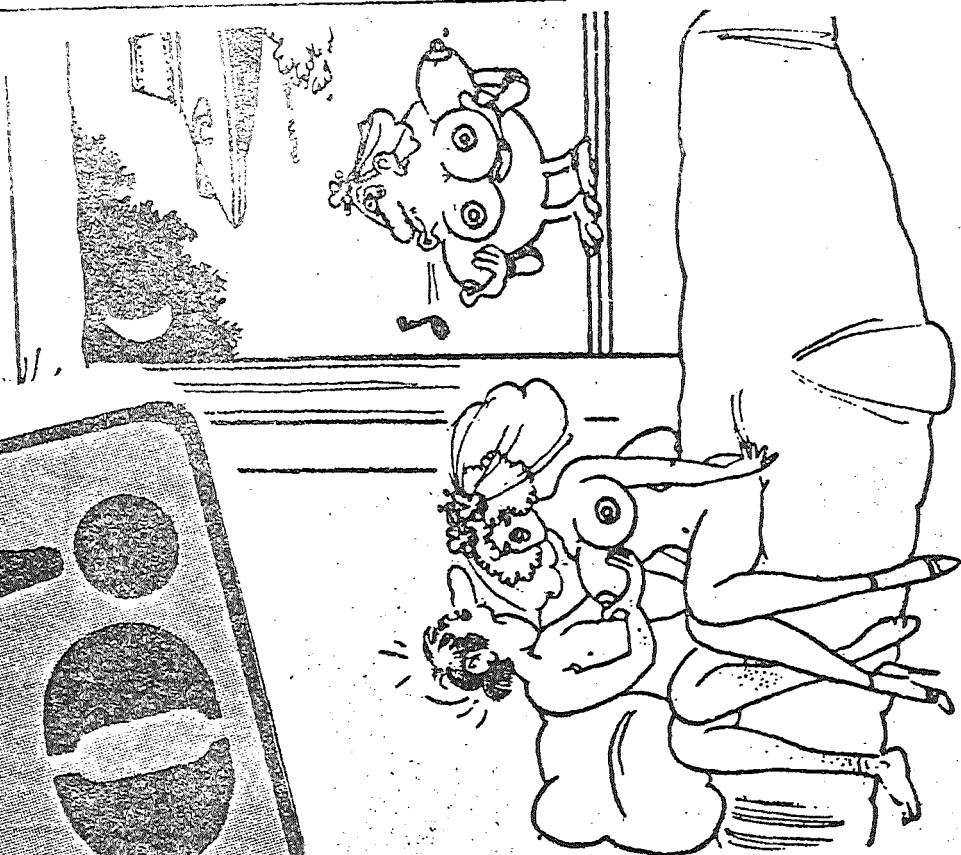
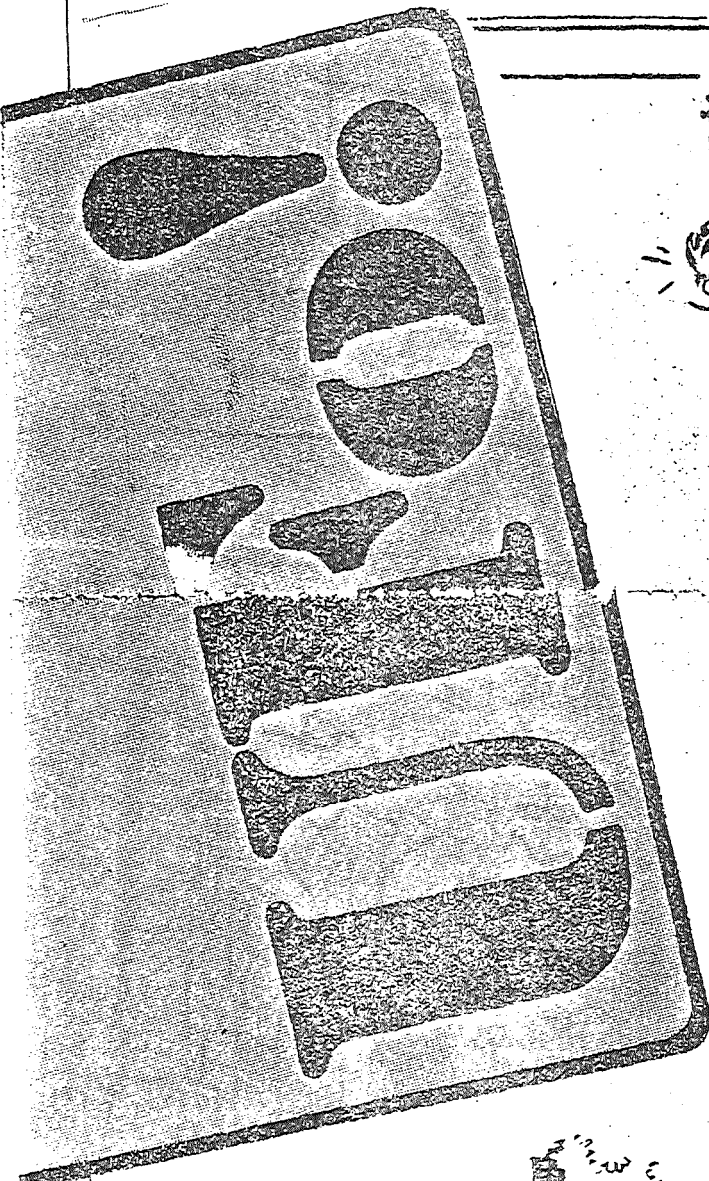
Ray Bradbury

Počasni gosti bili su Kate Wilhem i Damon Knight. Iduća, 39. konvencija, održat će se početkom septembra 1981. godine u Denveru, USA.

Nekim članovima sam obećao adresu knjižare u Londonu preko koje se (uz pomoć leviznog računa) mogu naručivati knjige svih izdavača. Kako bi svi članovi imali koristi, objavljujem adresu ovdje:

Dillon's University Bookshop Ltd., 1 Malet Street,
LONDON WC1E 7JB, Great Britain

Lasvivi

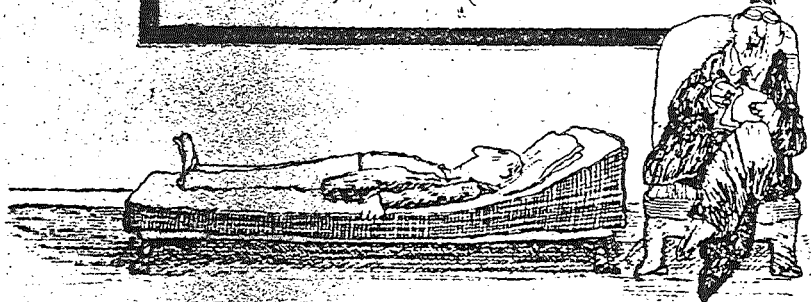

- Zar ti ne bi mogao raditi danju
ao. i drugi ljudi?

— Tako je nismo otkako je završena
junjska sezona.

Što vas još smeta, osim slike "

Čvrstina

PARSER
 IVANIĆGRADSKA 41A
 41000 ZAGREB

